

Družba sv. Družine

(THE HOLY FAMILY SOCIETY)

VZJEDINJENIH DRŽAVAH
SEVERNE AMERIKE.

Sedež: JOLIET, ILL.

Inkorp. v drž. Ill. 14. maja 1915
Inkorp. v drž. Pa. 5. apr. 1916

Vstanovljena 29. novembra 1914

DRUŽBINO GESLO: "VSE ZA VERO, DOM IN NAROD." "VSI ZA ENEGA, JEDEN ZA VSE."

GLAVNI ODBOR:

Predsed.—Geo. Stonich, Joliet, Ill. Podpred.—John N. Pasdertz, Joliet, Ill.
Tajnik—Josip Klepac, Joliet, Ill.
Zapis.—A. Nemanich, Jr., Joliet, Ill. Blagajnik—John Petric, Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:

1. Anton Kastello, La Salle, Ill. 2. John Stua, Bradley, Ill.
3. Nicholas J. Vranichar, Joliet, Ill.

FINANČNI IN POROTNI ODBOR:

Stephen Kukar, Joliet, Ill. Josip Težak, Joliet, Ill.
Math Ogrin, N. Chicago, Ill.

Glasilo: AMERIKANSKI SLOVENEK, Joliet, Ill.

KRAJEVNO DRUŠTVO ZA D. S. D. se sme ustanoviti s 8. člani (icami) v kateremkoli mestu v državi Illinois in Pennsylvaniji z dovoljenjem gl. odbora. Za pojasnila pišite tajniku.

Vsa pisma in denarne pošiljke se naj naslove na tajnika. — Vse pritožbe se naj pošljejo na 1. porotnika.

AVSTRIJSKI GLAVNI STAN.

(Iz "Slovenca", 15. jan. 1916.)

Se v nemško-francoški vojni je veliki glavni stan, ki se pri nas imenuje "cesarsko in kraljevo armadno višje poveljstvo", sledil četam v sovražno deželo. Izpopolnitev brzojava in iznajdba telefona je že v rusko-japonski vojni privedla do tega, da ima višje armadno poveljstvo svoj sedež daleč za bojno črto.

Le ob priliki največjih bitk se je do sedaj podalo avstro-ogrsko višje poveljstvo na bojišče, tako tudi pri prodralni bitki ob Dunaju. Conrad je takrat potoval v posebnem vlakcu z jedilnim vozom, katerega vse mize so imele brzojavne in telefonske aparate. Na stenah se je nahajala cela mreža žic. Na vsaki postaji, na kateri je vlak malo postal, je bil vlak zvezan brzojavno in telefonično z nemškim glavnim stanom, z armadnim višjim poveljstvom cele bojne črte, z Dunajem in Berlinom. Ta žični promet je imel daljavo 4100 kilometrov in je omogočil šefu generalnega štaba, na temelju dobljenih poročil tudi tekom potovanja delati in odrediti potrebne stvari.

Sedež avstrijskega višjega poveljstva se je menjal z ozirom na potek operacij; sedaj se nahaja v majhnem mestecu na severni meji naše države. V gradu, ki se vzdiguje na starohistoričnih tleh, stanujeta najvišji poveljnik, maršal nadvojvoda Friderik in njegov šef generalnega štaba, baron Conrad pl. Hoetendorf.

Brezštevilna opravila avstro-ogrškega glavnega stana izvršujeta dve veliki skupini, katerih vsaka ima vrhovnega poveljstvanadvojvoda Friderika in njegovega šefa Conrada. Kot namestnik načelnika generalnega štaba deluje podmaršal pl. Hofer. Uporaba bojnih sil, torej najtežja in najbolj važna naloga, pripada višjemu poveljstvu, katero neposredno vodi Conrad in katero se zopet deli v tri pododdelke; oddelek za vojne operacije pod Conrado, kateremu je najbližji general Metzger, oddelek za poročanje pod polkovnikom pl. Hranilovičem in končno podrobni oddelek t. j. personalne in druge pod generalom pl. Kaltenbornom.

Z operirajočim vrhovnim poveljstvom v najožjem stiku se nahaja drugi glavni oddelek: etapno vrhovno poveljstvo, katero nima naloge skrbeti samo za železnice in podobna prometna sredstva, ampak tudi za vse potrebe armade, kakor za proviant, streljivo in še tega oddelka, katerega važnost je jasna, je podmaršal pl. Kanik. Pod poveljstvom etapnega vrhovnega poveljstva se nahajajo razen polkovnika Strauba, ki vodi vojne transporte, in posebni oddelki za saniteto, pošto in pravosodje.

Različni oddelki armadnega vrhovnega poveljstva stanujejo v velikem dvonadstropnem poslopju, katerega sprednja stran šteje 23 oken. V mirnem času je bilo to poslopje šola. Vred straž, ki hodijo gori in doli pred vrati, se tu nahaja važna vojaška postojenost mestom globok mir; šele ponoči, ko iz vseh oken pada svetloba na ljuče, prazno čisto, se opazi, kako marljivo delavno tam vlada, kamor prihajajo iz vseh kotov in krajev različnih vojaških brezštevilnih brzojavna poročila. O teh brezštevilnih poročilih razmišlja gospodar črnega avtomobila, ki se skoraj vedno nahaja pred hišo.

Dohod do sedeža armadnega višjega poveljstva ni lahek. Ko sem se dne 15. septembra preteklega leta prvič poizkusil, da se ne vodi sicer zelo očita, ali se je zopet, ako se hoče dospeti v ta oddelek, v katerem dela načelnik vojnega in generalnega štaba. Tudi pri obiskih, ki se čestokrat vrše, se vrši kontrola. Da se okrajša to predlogo

trajajoče postopanje, sem dobil na svoje ime se glaseče dovoljenje, da smem neovirano vstopiti v prostore opirajočega vrhovnega poveljstva. S to pomočjo sem lažje dospel v drugo nadstropje, kjer deluje načelnik generalnega štaba. Njegova soba leži na koncu dolgega hodnika, na katerem se v številnih omarah in velikih črnih zabojih nahajajo akti in nacrti; na neki šolski klopi sedi straža.

Solske sobe, katerih vrata se nahajajo na tem hodniku, imajo še številke in napise iz mirnih časov. Nekdanja učna soba za "zemljepis št. 93" je delovna in sprejemna soba Conrada. Zraven te sobe se nahaja št. 92, "ateleje", na katerem se nahaja napis: "Z načelnikom opirajočega oddelka ne more nobeden govoriti od 10. do 1. ure in od pol 7. do 8. ure zvečer." Na to sobo meji številka 91, prejšnja velika risalna dvorana. Tam so razgrnjene ogromne karte, na katerih na temelju došlih poročil zaznamujejo generalštabni častniki sovražne postojanke z rdečim, naše in zavezniške pa z modrim svinčnikom. V obeh prostorih študira Conrad z generalom Metzger in mnogimi polkovniki generalnega štaba mnogo ur.

Cisto majhen prostor na desno, zraven risalne dvorane, soba za "modele", služi za čakalnico za one, s katerimi želi govoriti načelnik generalnega štaba. Skozi edino okno se vidi na dvorišče, na katerem stoji vrsta avtomobilov. Naznanitev pri krilnem pobočniku preskrbi armadni sluga Franc Kožar. Pošten Kočevar služi, kakor dokazujejo mnoge kolajne in križi na njegovih prsih, že dolgo. Navdušenje, katero goji za ekselenco Conrada, ne pozna nobenih mej.

Pred posebno mizo načelnika generalnega štaba je pregled čez sto bojišč, čez obsežne dežele v trenutku jasen. On obvladuje dežele, mase, ki se v njih premikajo... Lep je slučaj, da deluje v sobi za zemljepis. Zabava z njim se razvije iz logičnega. Marsikaterikrat pripoveduje o epizodah, in kar opisuje, vse je hitro, ali kljub hitrosti polno karakteristike.

Ta vis sem dobil za časa svojega enotedenskega bivanja v velikem glavnem stanu. Mogel sem si malo bolj natančno ogledati delovno sobo. Skozi dvoje oken se vidi na trg in na v daljavi ležeče gozdove. Pri levem oknu stoji Conrada pisalna miza, pri desnem njegovega krilnega pobočnika. Med obema oknom stoji še stojček pult. V sredi sobe, na dveh velikih mizah so razprostrti velikanski, s kammenjem oteženi zemljevidi. Na njih leži zbirka barvnih in črnih svinčnikov, kakor tudi merilo in šestilo. Veliki zemljevidi so obeseni po stenah in omarah, tukaj Rusija, tam Italija, med njima pregleden zemljevid Evrope. V nekem kotu senahaja umivalnik, razen tega nekaj lesenih stolov — to je cela oprava.

Delo, ki ga izvrši Conrad, je natančno razdeljeno: Ob 7. jutraj vstane, si umije telo z gorko vodo in okrepča telo s telovadbo. Nato je zajutrek, ki obstoji iz kave in suhega vojnega kruha, nato pa sprejme svojega krilnega pobočnika podpolkovnika Rundmanna, kateri mu prinese došla poročila in naznanila, katere sprejema Conrad, ako je nujno, tudi ponoči. Poročila se takoj prešturirajo na zemljevidih, nato na kratko pregleda časopise, od katerih navadno bere "Reichspost", "Neue Freie Presse", "Zeit" in lokalni list. Ob pol desetih gre v spremstvu svojega krilnega pobočnika na enourni izprehod. Te navade se strogo drži. Samo v zadnjih tednih pred prodralno bitko ob Dunaju je opustil to edino, za svoje zdravje skoro neobhodno potrebno navado.

Točno ob pol 11. prihaja Conrad v svojo delovno sobo. Tu mu najprej poroča general Metzger o poročilih, katere so prišla po zadnjih nočnih vestih, in izdaja potrebna navodila z ozirom na te vesti. Nato sprejema poveljnike posameznih oddelkov glavnega poveljstva, generale Metzgerja,

Kanika in Kaltenborna, podmaršala pl. Hoferja, polkovnika Strauba in pl. Hraniloviča, generalmajorja Schamschula, poveljnika poljskega brzojava in druge obiskovalce. Nato prebere vsa poročila, katere pridejo, dokončuje osebne stvari, proučuje na zemljevidu situacijo, operativnemu oddelku daje glavna navodila, katere se pozneje izdelujejo. Ob pol 1. uri gre redno v prostore operacijskega oddelka, da se dogovorijo z generalom Metzgerjem in z generalštabnimi polkovniki, kateri delujejo v tem oddelku. Tu se potem izdelujejo tudi projekti, kateri se pošiljajo glavnemu poveljniku nadvojvodi Frideriku, da izda naredbe za posamezne operativne oddelke. V posameznih slučajih sestavlja Conrad osebno vse važnejše naredbe. Drugače pa redno vse najnatančnejše prešturira. Nobena naredba ne sme biti odposlana, dokler je ni on sam pregledal. Brzojav in telefon mu omogočujeta, da je v neposredni zvezi s poveljniki posameznih operativnih oddelkov, in da jim s posredovanjem generala Metzgerja tudi ustmeno izdaja zapovedi ali da od njih zahteva posamezna pojasnila. Proti 2. uri gre Conrad k vrhovnemu armadnemu poveljniku nadvojvodi Frideriku, in šele po poročilu pri nadvojvodi h kosilu.

Znano je, da so ob priliki poročil, katere je za časa nemško-francoške vojne, naznanjal Moltke dnevno cesarju Viljemu, bili navzoči, ali samo kot poslušalci, poveljniki vojne pisarne, vojni ministri in dokler se je nahajal stan tretje armade v Versaillesu, tudi prestolonaslednik. Vsega tega ni priporočilo našega načelnika generalnega štaba. Samo prestolonaslednik nadvojvoda Karel Franc Josip je bil prikrat navzoč. Po dogovoru in sporazumu z nadvojvodo Friderikom se odpošljejo pripravljene naredbe. Razdeli jih Conradov krilni pobočnik, katere se potem sporoče na določeno mesto, ali s pomočjo telefona ali pa brzojava.

Conrad se sedaj odpočiva, pa gre na izprehod, brez ozira na vreme, pa naj je slabo ali ne. Med 5. in 6. uro se vrne v svoje stanovanje, kjer pije kavo in rešuje svojo korespondenco. Ob pol 8. uri se zopet vrne v glavno poveljstvo, da sprejme naznanilo šefov oddelkov, ki delujejo v operacijskem oddelku. Okoli 10. ure predloži šef generalnega štaba svoje odredbe v odobritev vrhovnemu poveljniku nadvojvodi Frideriku. Zaradi tega večera Conrad ob 11. uri ali pa še pozneje. Ker ima Conrad navado, da pred spanjem še bere, zato zaspri šele okoli 1. ure ponoči. V važnih trenutkih je delal s častniki generalnega štaba tudi pozno v noč.

Dane se spozna Conrada kot človeka, je najboljša prilika, kadar gre veliki vojskovodja na izprehod, da si uro pozneje pri večerji. To, s čemer se Conrad najbolj odlikuje, je njegova skromnost, katere mu otežuje igrati vlogo velikega moža. Kadar se ga posluša pripovedovati o dogodkih svetovne vojne, se človeku usiljuje misel, da ni na svetu nič lažjega kakor poveljevati velikim vojskam. On pravi, da je edina njegova zasluga, da se je od prvga začetka brigal, da naše in sovražne postojanke zaznamujejo na zemljevidu. Mnogo mu pomaga pri njegovem delu posebno dvoje: talent, da se v trenutku odnese vseh zunanjih vtisov, in njegovi fenomenalni spomini. Pl. Hoen mi je pripovedoval, da ve Conrad ob priliki važnih dogodkov točno za kraj vsakega bataljona in da ga v najkritičnejših trenutkih ne zapušča spomin. Ko je pripomnil nadvojvoda Friderik pisatelju teh vrstic: "Conradova skromnost je preveč velika," je bila s tem izrečena popolna resnica. Načelnik generalnega štaba nima rad, kadar govori kdo o mnogih odlikovanjih, katere je dobil posebno za časa vojne. Ne sme se pa zato misliti, da mu ne napravijo veselja mnogoštevilna pisma in pokloni, katere neprenehoma dobiva.

Najprej je Conrad želel, da se ničesar ne piše o njegovi osebi, njegovem delu in o odlikovanjih, ki so mu bila podeljena. Ali sčasoma se je pa vendar moral prepričati, da se je temu nemogoče izogniti. Malo se briga za slavo. "Popolnoma vseeno mi je, kaj se bo pozneje govorilo o meni," mi je rekel, "to mi more biti tudi popolnoma ravnodušno, samo da se sedaj posreči, da storim nekaj dobrega."

Cepav se ob priliki večernih pogovorov pri Conradu vojska ne spominja vendar v pogovoru s civilnimi osebami ne izključuje vojaških pogovorov. Posebno se mora poudariti, koliko on tudi tukaj polaga na praktično stran. Nasprotnik vsake takomenovane vojaške učenosti, smatra vse one, ki se bavijo izključno z vojaškimi študijami, izgubljene za praktičen poklic. Conrad ni samo vojak od nog do glave, ne študira samo vojaških stvari, ampak bere tudi modroslovna, politična in zgodovinska dela. Vsled znanja več jezikov se more baviti tudi z inozemsko književnostjo. Govori ne samo italijansko in francosko, ampak tudi rusko, hrvaško in češko. Tudi mažarski in poljski jezik mu nista tuja. S posebno ljubeznijo se pa bavi Conrad z upodabljačo umetnostjo.

Kakor Conradov karakter, tako je tudi njegovo govorjenje vedno mirno in umerjeno. Samo tedaj govori bolj povzdignjenim glasom, kadar govori o najvišjem gospodu cesarju, ali pa kadar hvali čete. Zanimivo je, kako se je izrazil o različnosti bojev na vzhodu in jugu. "Tam doli na laškem bojišču, tam veje Radeckyjev duh. Kar tu naše čete vzdržijo, spada k najlepše-

mu in največjemu te vojne. Zanimivejše je bilo morebiti svoječasnno na Poljskem." Že dolgo let služi Conrad pl. Hoetendorfu svojemu najvišjemu vojnemu gospodu z neomejeno zvestobo. Njemu in njegovi vojski posvečuje tekom svetovne vojne vse svoje bogato znanje, vse svoje moči. Najlepše plačilo je za njega cesarjevo zadovoljstvo in zaupanje, ki ga uživa v vsi avstrijski vojski. Danes stoji ta vojska po 17mesečnih silnih in junjskih bojih zmagonosna na vseh treh bojiščih in ponovno odmeva v njenih vrstah kakor tudi v vseh pokrajinah naše domovine sveta prisega zvestobe:

"Vse za dom in za cesarja, za cesarja blago kri."

SLOVENSKI PIONIR OPISUJE BOJE PRI ČRNOVICAH.

Pionir Anton Verbajš iz Krčevine pri Mariboru piše dne 2. januarja svojemu prijatelju:

V Bukovini ob besarabski meji (na izhodni strani Črnovic) se vršijo že dober teden hudi in zelo krvavi boji. Rusi so napadli z veliko premočjo. Imajo baje toliko topov, daje v razdalji dveh metrov postavljen po eden top. Od mesta Bojan, ki leži ob rumunski meji, in do mesteca Zalesčyki na severni strani Dnjestra ima Rus postavljene, kakor pravijo ruski ujetniki, nad 600 topov, med njimi mnogo japonskih, ki so zelo težkega kova. Iz teh topov bruha sovražna artiljerija že od Božica pa do danes skoraj neprestano noč in dan tako gosti ogenj, da si ga še nihče, ki sam ni osebno na fronti, ne more predstavljati. Rusi namreč dobro vedo, da so naše postojanke na bukovinsko-gališkem delu bojišč izredno močno utrjene in jih morajo s topovi prej uničiti, predno jih je mogoče uspešno naskočiti. Pionirji smo mnogo mesecev delali vsakojake naravne in umetne zapreke, žične ograje, betonirali strelske jarke in okope, polagali mine itd.

Najhujiši sovražni naval, kar sem jih jah doživel na tem bojišču, je bil dne 27. decembra 1915. Mi stojimo izhodno od Črnovic. In ruski car je baje izdal strogo povelje na celo rusko ar-

mado, da morajo biti Črnovice do 7. januarja zavzete, naj stane, kar le hoče. To so Vam bili boji! Najprvo sta se poskusili naša in sovražna artiljerija. Ogenj je bil tako gost, da na čeli fronti menda ni bilo prostora, kamor ne bi bila udarila akaka krogla. Mi smo bili dobro zavarovani. Le poudine straže so stale, in sicer tudi dobro skrite in zavarovane na prostem, vse drugo vojaštvo pa je bilo v globokih kritjih. Topovski boj je trajal od 9. ure jutraj do 6. ure zvečer. Tedaj je ruski ogenj že nekoliko ponehal. Vedeli smo, da bo sedaj začela naskakovati ruska infanterija, katero bodo častniki in kozaki v ozadju gnali z biči v boj. In res je bilo tako. Od pol 7. ure naprej se je začel naskok infanterije. Naš poveljnik je dal povelje, naj bodo vsi topovi, vse strojne puške, kakor tudi puška vsakega infanterista in drugih vojakov pripravljene na eno skupno veliko salvo proti naskakujočemu sovražniku. Bilo je točno ob tri četrti na 7. uro dne 27. decembra 1915. Dalo se nam je povelje: "Ogenj!" In iz stoter topov in strojnih pušk ter več tisoč infanterijskih pušk je zadonel en ogromen strel. Rusi so bili že došli do naših žičnih ograj, in sicer v šestih rojnih vrstah. Naše salve, ki so sledile druga drugi, so pred ograjami pokosile mnogo stotin Rusov. Prve vrste so bile popolnoma uničene. A naskok je sledil naskoku, dokler Rusu na tem delu bojišča ni zmanjkalo ljudi. Boj je trajal do 4. ure zjutraj. Čez 1000 mrlincev in še več ranjenih Rusov je ležalo pred našimi ograjami. Se danes, 2. januarja, mrtvece nihče ni pokopal. In boji, kakršni so bili dne 27. decembra, se ponavljajo sedaj dan za dnevom. Naši poveljniki upajo, da Rus nikdar ne bo prodrl naše fronte. Bog daj, da bi bilo res! Pravijo, da tu sicer severno od nas, ob reki Strypi v Galiciji enako hudi boji. Vreme ni posebno mrzlo, je mnogo boljše, kot lansko leto, ko smo v Karpatih zmrzovali.

Mnogo pozdravov! — A. V.

Tihotapniko maščevanje.

V Parizu so pred dnevi prijeli na mitnici neko ženo, ki je hotela vtihotapiti v mesto nekaj steklenic špirita.

Steklenice so ji bile odvzete in sama je dobila zaslužen kazni. Za par dni je zopet prišla v mesto. Na mitnici se je vedla kaj sumljivo, da bi vendar mitničarjem vzbudila kako sumničenje. Na vprašanje, če ima kaj nezadanečnega blaga pri sebi, je odločno zanikala, da nič. A spoznali so staro tihotapko in jo odvedli v preiskovalno sobo. Dobili so pri njej dve steklenici, v katerih je, je dejala tihotapka, pitna voda. Pa uradnik ji ni verjel; odmašil je steklenico ter napolnil malo čašo in hitro izpil. Ali pri tem je naredil tako kisel obraz, da so drugi uradniki mislili, da je izpil strup. Tihotapka je dejala, da je to tekočina, v kateri je raztopljena grenka sol. Tako se je hotela tihotapka maščevati.

Alpentinktura za moške in ženske lase od katere tukaj prenehajo lase odpadati in v šestih tednih rasti in gosti lase popolnoma zrastejo in ne bodo odpadali niti osiveli. 1 flasa 22. — Ako želite imeti v ohi mesecih lase in goste brke in brado, rabite takoj Alpen Pomado, lonček 22. — Imate li sive lase? Rabite takoj Wahčić Brusil tinkturo, od samo ene flase postanejo lase v 8 dneh popolnoma naradni, kakoršne ste v mladosti imeli: 1 flasa 21.75. — Wahčić Fluid kateri odstrani reumatizem, irganje ali kostbol v rokah, nogah in križcu, popolnoma v 8 dneh: flasa 2 dol. 50c. — Kurje oči ali bradavice na rokah ali nogah v 8 dneh popolnoma odstranili za samo 75 centov. Za potne noge rabite Kneipov prašek, nje pot. odstrani slabi dni in ozelino, haka 50c. Eisa žauha zaceli vsako rano, opekline, bule, turove, grinte, kraste, lišaje v najkrajšem času, lonček 21. večji lonček 22. Ta žauha je velikega pomena za odrasle in otroke. V sinčju potrebo bi mogla imeti to žauho vsaka družina v hiši. Če želite imeti čisto belo in mlado lice se univajte z Wahčić "Tar Soap" (milo), odstrani pršice, solčnate pege in drugo nečistost na obrazu, 4 kose za 75c. Kadar bi moji zdravila brez uspeha rabili mi najamim za 55. Pri naročbi se priloži vstop v papirnatem denarju, če pa je menj kot dolar, se pa v znakmah pošte v pisnu pošlje. Za vedrugo pišite po cenik, katerega pošljem zastoj.

JACOB WAHČIČ

6702 Bonna Ave., Cleveland, Ohio.

"Vaš trgovec ima prav --Te cigarete zadovoljijo!"

Od cigaret se več zahteva, kakor "samo prijeten okus". Druge cigarete poleg Chesterfield store isto.

A Chesterfield cigarete store več, te delujejo kadar druge nehajo!

Ker Chesterfield cigarete zadovoljijo, zato vam dajejo pravi pomen kajenja!

Vendar so nežne!

Ta nov pridelek ("zadoljijo" dasi so nežne) so edino Chesterfield cigarete, ker nobeden drugi izdelovalec ne zamore izdelati Chesterfield blend.

Poskusite Chesterfield cigarete danes!

Liggett & Myers Tobacco Co.

Chesterfield Cigarette

20 za 10c.

V lepi kanvi 100 Chesterfield cigaret dobite za 50c, če jih vaš trgovec nima, pišite na: Liggett & Myers Tobacco Co., 212 Fifth Ave., New York City.

ZADOVOLJIMO!
dasi so nežne!

